

Άθραυστη λιτότητα

του Alp Kayserilioğlu (μετάφραση : Barikat)

Ο ΣΥΡΙΖΑ εξελέγη περίπου πριν ένα χρόνο, για να υποχωρήσει στο σκληρό πρόσωπο της Ευρωπαϊκής πίεσης. Μετά από αυτό το χρόνο υπάρχει διέξοδος για την ελληνική αριστερά;

Στη συζήτηση σχετικά με τη κρίση του ελληνικού χρέους δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην «τρόικα» των διεθνών πιστωτών και τη Γερμανίδα καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ – πρόκειται για μια εντυπωσιακή εικόνα των παρασιτικών ξένων δυνάμεων που χαρακτήριζαν την Ελλάδα ως «αποδιοπομπαίο τράγο» για προσωπικό κέρδος.

Σε κάποιες γωνιές της Αριστεράς, αυτή η αφήγηση έχει τροφοδοτήσει τη ζήτηση για το «Grexit» - την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη - δημιουργώντας την εντύπωση ότι μια τέτοια κίνηση θα δημιουργήσει ένα πιο ευνοϊκό περιβάλλον για ένα διάλειμμα από τη λιτότητα. Αυτή η άποψη χαρακτήριζε τις διαφωνίες της Αριστεράς Πλατφόρμας με την διαπραγματευτική προσέγγιση του ΣΥΡΙΖΑ και αργότερα μετουσιώθηκε στο κόμμα της Λαϊκής Ενότητας.

Ο Γιάννης Μηλιός, ο οποίος ήταν επικεφαλής του τμήματος οικονομικής πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ, δεν ευθυγραμμίζεται σήμερα ούτε με το ΣΥΡΙΖΑ, ούτε με την Λαϊκή Ενότητα. Βλέπει το τρέχον πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ ως αντιστροφή του αρχικού ριζοσπαστικού του προγράμματος. Ωστόσο, η εναλλακτική του Έλληνα πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα δεν είναι το Grexit, αλλά μια αντιπαράθεση με τους καπιταλιστές στην Ελλάδα. Ο δημοσιογράφος Alp Kayserilioğlu πρόσφατα συζήτησε με το Γιάννη Μηλιό την ιστορία του ΣΥΡΙΖΑ, τους σκοπούς της ευρωζώνης, και τη δύναμη της εγχώριας αστικής τάξης της χώρας.

Εδώ θα παρουσιάσουμε τη συνέντευξη που δόθηκε από το Γιάννη Μηλιό στο περιοδικό Jacobin στις 25/1/2016

Πώς θα χαρακτηρίζατε το ΣΥΡΙΖΑ, και πώς εξηγείτε την ταχεία άνοδο του τα τελευταία χρόνια, η οποία κορυφώθηκε με την εκλογή του στην κυβέρνηση;

Για να κατανοήσουμε την κατάσταση της ελληνικής αριστεράς σήμερα, θα πρέπει να κοιτάξουμε πίσω στην ιστορία. Υπήρξε μια μεγάλη διάσπαση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (ΚΚΕ) το 1968. Ένα μέρος του ΚΚΕ, το λεγόμενο ΚΚΕ Εσωτερικού, εξελίχθηκε σε ένα φίλα προσκείμενο κόμμα προς το υπάρχον status quo, συντηρητικό και με ευρωκομμουνιστική κατεύθυνση, ενώ από την άλλη, το ΚΚΕ, με την πάροδο του χρόνου μετατράπηκε σε ένα μετα-σταλινικό, και φιλικό προς τη Μόσχα κομμουνιστικό κόμμα.

Αλλά και τα δύο κόμματα μοιράζονται παρόμοιες ρεφορμιστικές αναλύσεις υπό την σκέπη της θεωρίας των σταδίων για να γίνει την Ελλάδα «λιγότερο εξαρτημένη» μέσω της μεγαλύτερης οικονομικής ανάπτυξης (του ελληνικού καπιταλισμού, φυσικά), που σχεδιάστηκε ως μεταβατική φάση προς μια δημοκρατία αντι-μονοπωλιακή, που θα μπορούσε να ολοκληρωθεί πριν από τη σταδιακή μετάβαση στο σοσιαλισμό.

Είναι αυτή η μετατόπιση τόσο στο ιδεολογικό όσο και στο πρακτικό μέρος, που κατέστησε δυνατή την ίδρυση του Συνασπισμού το 1989, το οποίο ήταν αρχικά μια συμμαχία των πρώην ΚΚΕ εσωτερικού (εκείνη την εποχή μετονομάστηκε σε Ελληνική Αριστερά-ΕΑ) και

του ΚΚΕ με άλλες μη-κομμουνιστικές πολιτικές ομάδες ή στελέχη.

Η στροφή προς αυτού του είδους των συμμαχιών εξηγεί την απόφαση και των δύο κομμουνιστικών κομμάτων να ενταχθούν σε μια «υπηρεσιακή» κυβέρνηση υπό την ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας, το 1989. Αυτό αποδείχθηκε ότι ήταν καταστροφικό, δεδομένου ότι σταθεροποίησε και νομιμοποίησε πλήρως τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία και τις πολιτικές της.

Όταν το ΚΚΕ έφυγε από την υπηρεσιακή κυβέρνηση όπως και ο Συνασπισμός το 1990, πολλά από τα στελέχη του παρέμειναν και αποτέλεσαν μια άλλη διάσπαση του ΚΚΕ. Τότε υιοθετήθηκε μαζικά μια σεχταριστική νοοτροπία και μια τάση απομονωτισμού, που συνοψίζεται στο παλιό σύνθημα «Πέντε κόμματα, δύο πολιτικές» (δηλαδή το ΚΚΕ εναντίον όλων των άλλων).

Από την άλλη πλευρά, μετά από αυτή τη διάσπαση του Συνασπισμού και του ΚΚΕ, ο Συνασπισμός μετατράπηκε το 1991 από μια συμμαχία σε πολιτικό κόμμα. Ο Συνασπισμός ήταν η κύρια δύναμη για την ίδρυση του ΣΥΡΙΖΑ το 2004, αρχικά μια συμμαχία του Συνασπισμού με διάφορες άλλες πολιτικές ομάδες της Αριστεράς εκ των οποίων τουλάχιστον τέσσερις της «επαναστατικής εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς».

Μετά το 2004, με την υποστήριξη και τη δύναμη αυτών των νέων πολιτικών οργανώσεων, ο ΣΥΡΙΖΑ εξασφάλισε περίπου 4 με 5 τοις εκατό στις βουλευτικές εκλογές (το μισό από το ποσοστό του ΚΚΕ). Αναμείχθηκε όλο και πιο ενεργά στα κινήματα. Η πλειοψηφία των μελών του ριζοσπαστικοποιήθηκε, υιοθετώντας πολιτικές θέσεις της ριζοσπαστικής αριστεράς.

Το 2006 έπαιξε καθοριστικό ρόλο στον αγώνα των φοιτητών ενάντια στην ιδιωτικοποίηση των πανεπιστημίων. Τον Δεκέμβριο του 2008, όταν ο Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος δολοφονήθηκε [ένας μαθητής που πυροβολήθηκε από αστυνομικούς στην Αθήνα], ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν το μόνο μεγάλο κόμμα που όχι απλώς δεν καταδίκασε τις βίαιες μαζικές εξεγέρσεις που έλαβαν χώρα μετά τη δολοφονία, αλλά έθεσε ερωτήματα σχετικά με τα αίτια της αναταραχής. Ο ΣΥΡΙΖΑ δέχθηκε επίθεση για αυτό, για τη μη-καταδίκη δηλαδή, ειδικά από την πλευρά του ΚΚΕ.

Ωστόσο, το σημαντικό σημείο καμπής ήταν το κίνημα των πλατειών. Περίπου 25 έως 33 τοις εκατό του πληθυσμού σε όλη την Ελλάδα εντάχθηκε σε αυτά τα κινήματα από τον Μάρτιο του 2011 έως τον Φεβρουάριο του 2012. Αυτό ήταν το κίνημα που ανέτρεψε την ισορροπία υπέρ του ΣΥΡΙΖΑ. Αμέσως η εκλογική υποστήριξη αυξήθηκε, πρώτα συγκεντρώνοντας το 16,8 τοις εκατό των ψήφων το Μάιο του 2012 και στη συνέχεια, 26,89 τοις εκατό έξι εβδομάδες αργότερα, τον Ιούνιο του 2012, οπότε έγινε οριστικά το δεύτερο πιο ισχυρό κόμμα.

Όσο για την εσωτερική σύνθεση του ΣΥΡΙΖΑ, ενώ ο Συνασπισμός (που προέρχεται από την παράδοση του ΚΚΕ) αποτέλεσε το κυρίως σώμα του, καθώς πλησίαζε προς την κυβέρνηση στον απόηχο του 2012, ένα μέρος της ηγεσίας του άρχισε να παίρνει μια σοσιαλδημοκρατική ρεφορμιστική στάση. Από την άλλη πλευρά, προσέλκυσε μέλη και ομάδες από το κίνημα της εναλλακτικής παγκοσμιοποίησης στο πνεύμα της Γένοβα του 2001.

Το τελευταίο μέρος έδωσε στο συνασπισμό μια πιο ριζοσπαστική χροιά. Ο ίδιος ο Τσίπρας είναι ένα πρώην μέλος της ριζοσπαστικής οργάνωσης της νεολαίας του ΣΥΝ, η οποία ήταν

ένα από το πιο ριζοσπαστικά τμήματα του συνασπισμού. Ωστόσο, η πλειοψηφία της ηγεσίας Συνασπισμού άρχισε να ωθεί το ΣΥΡΙΖΑ προς τη κέντρο-αριστερά, ιδιαίτερα μετά την εκλογική επιτυχία του 2012. Αυτό επιταχύνθηκε μετά τις εκλογές του 2014 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και κατάφεραν να αλλάξουν το Τσίπρα στη διάρκεια αυτής της διαδρομής.

Γύρω από την επιτυχία του ΣΥΡΙΖΑ το 2012, η εσωτερική δημοκρατική λειτουργία του κόμματος είχε αρχίσει να βιώνει ασύνδετες καταστάσεις την στιγμή που -η ηγεσία ανέπτυξε μια αυτόνομη τάση. Η τάση αυτή βάθυνε μετά τις εκλογές για το κοινοβούλιο της Ε.Ε. το 2014: σε αυτές τις εκλογές, ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν το κορυφαίο κόμμα με 26,57%. Όλα τα κείμενα που δημοσιεύονται αυτή τη περίοδο, όπως και τα προγράμματα του 2012, τα πολιτικά κείμενα του πρώτου συνεδρίου του ΣΥΡΙΖΑ το 2013 και ούτω καθεξής, ήταν απλώς φύλλα συκής πίσω από τα οποία κρυβόταν η κέντρο-αριστερή στροφή της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ.

Κάποιος μπορεί να διακρίνει την αλλαγή στα ίδια τα πολιτικά κείμενα. Το ψήφισμα του πρώτου συνεδρίου του ΣΥΡΙΖΑ το 2013 εκφράζει τις δύο ψυχές του κόμματος: μιλάει για το σοσιαλισμό του εικοστού πρώτου αιώνα, αλλά και για μια μικτή οικονομία, την παραγωγική ανασυγκρότηση, και ούτω καθεξής.

Ναι, ναι, ακριβώς. Ένα μέρος της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ είχε ήδη κάνει συμβιβασμούς με την ελληνική αστική τάξη. Άνθρωποι όπως ο [αντιπρόεδρος της κυβέρνησης] Γιάννης Δραγασάκης ενδιαφέρονταν για τη παρουσία τους στα μέσα μαζικής ενημέρωσης όπου παρουσιάζονταν ως υπεύθυνοι άνθρωποι που νοιάζονται για την παραγωγική ανασυγκρότηση και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας (δηλαδή τον ελληνικό καπιταλισμό). Και ο ΣΥΡΙΖΑ ξεκίνησε το φλερτ με κεντροαριστερούς πολιτικούς και μικρά κέντρο-αριστερά κόμματα, όπως η ΔΗΜΑΡ, που είναι πρώην διάσπαση του ΣΥΡΙΖΑ.

Και η ιδεολογική στροφή που έλαβε χώρα εντός του ΣΥΡΙΖΑ είναι ακριβώς όπως το περιέγραψες: σιγά-σιγά το επίκεντρο μετατοπίστηκε από την αναδιανομή του πλούτου, τη φορολόγηση των πλουσίων, την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και ούτω καθεξής προς μια πιο ουδέτερη διατύπωση, όπως η ανάπτυξη, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η καταπολέμηση της ανθρωπιστικής κρίσης, κ.λπ. που απεικόνιζε την κοινωνία και την οικονομία ως κάτι όπου όλοι μοιράζονται τα ίδια ενδιαφέροντα -τόσο οι καπιταλιστές όσο και οι εργαζόμενοι – χωρίς την ισότιμη κατανομή σε όλες τις τάξεις.

Όλες αυτές οι πολιτικές και ιδεολογικές μετατοπίσεις εκδηλώθηκαν στο Πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης τον Σεπτέμβριο του 2014, όπου πολλά από τα αρχικά αιτήματα και συνθήματα του ΣΥΡΙΖΑ παραλείφθηκαν και το Πρόγραμμα στερήθηκε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που μπορούσαν να το καταστήσουν αντιληπτό ως αντικαπιταλιστικό.

Από το Δεκέμβριο του 2014 - πριν γίνει ο ΣΥΡΙΖΑ κυβέρνηση - είχα ήδη αποφασίσει να μη συμμετάσχω στις εκλογές ή στην κυβέρνηση που πρόκειται να σχηματιστεί ο ΣΥΡΙΖΑ. Έκανα γνωστή την απόφασή μου στις 31 Δεκεμβρίου 2014, και όταν Τσίπρας με κάλεσε μία ημέρα μετά τις εκλογές του Ιανουαρίου του 2015 και μου είπε ότι είχε καλά χαρτοφυλάκια να μου προσφέρει τον ευχαρίστησα και του επανέλαβα τα επιχειρήματά μου σχετικά με το γιατί είχα αποφασίσει να μην είμαι υπουργός στη νέα κυβέρνηση.

Ήλπιζα ότι με την παραμονή μου εκτός κοινοβουλίου και κυβέρνησης θα μπορούσα να επηρεάσω πιο αποτελεσματικά τη βάση του κόμματος ώστε να αντισταθούμε σε αυτή την

μετατόπιση από το αρχικό ριζοσπαστικό πρόγραμμα του κόμματος.

Αυτό που εννοώ είναι ότι όταν ο ΣΥΡΙΖΑ έγινε κυβέρνηση, η μετατόπιση είχε σταθεροποιηθεί. Έπαιζαν το παιχνίδι του μικρότερου κακού, ένα νέο μνημόνιο με λιγότερη λιτότητα και περισσότερο χώρο για να πάρουν αποφάσεις. Ο Γιάνης Βαρουφάκης αποδέχθηκε το 70 τοις εκατό των μνημονίων - ό, τι κι αν σημαίνει αυτό- αμέσως μετά την αποδοχή της θέσης του Υπουργού Οικονομικών και υπέγραψε μια προκαταρκτική συμφωνία στις 20 Φεβρουαρίου που συνέχιζε στη λογική των μνημονίων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ κατόπιν υπέβαλε υποτίθεται τις κόκκινες γραμμές ως φύλλο συκής για να συγκαλύψει τους συμβιβασμούς που έκανε: διατήρηση του υφιστάμενου νεοφιλελεύθερου πλαισίου, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί κατά τα τέσσερα χρόνια των μνημονίων και της λιτότητας χωρίς όμως περαιτέρω μειώσεις στους μισθούς και στις συντάξεις, με αυξήσεις στο ΦΠΑ, επιμένοντας για τον τερματισμό της ανθρωπιστικής κρίσης και ούτω καθεξής.

Κατά τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων και με το τρίτο μνημόνιο τον Ιούλιο του 2015 οι περισσότερες από αυτές τις «κόκκινες γραμμές» είχαν παραμεριστεί εντελώς, αλλά η ρητορική του «παλέψαμε με όλες μας τις δυνάμεις, αλλά νικηθήκαμε από ένα ισχυρότερο εχθρό» θα μπορούσε να διατηρηθεί με ένα αληθοφανή τρόπο.

Και ο Τσίπρας επανεξελέγη το Σεπτέμβριο του 2015 ακριβώς για τους λόγους αυτούς επειδή κατάφερε να πείσει τους ανθρώπους ότι είχε αγωνιστεί σκληρά και ότι είναι το μικρότερο κακό, που ακολουθεί τα μνημόνια και τη λιτότητα, επειδή είχε ηττηθεί από τις ισχυρότερες ξένες δυνάμεις.

Εγώ πραγματικά πιστεύω ότι έχουμε καλύτερες πιθανότητες αναδιοργάνωσης και πάλι εφ' όσον οι άνθρωποι που ψήφισαν το Τσίπρα και το ΣΥΡΙΖΑ σκέφτονται «τουλάχιστον έχουμε κρατήσει έξω το πραγματικά κακό». Επειδή καθώς θα περνά ο χρόνος, θα βλέπουν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ κάνει ακριβώς ό, τι θα έκανε οποιοδήποτε άλλο κόμμα φέρνοντας μνημόνιο, θα εντείνουν τον αγώνα ενάντια στο νεοφιλελεύθερο πλαίσιο της λιτότητας και του κράτους, δεδομένου ότι θα διαπιστώνουν ότι ακόμη και το μικρότερο κακό είναι αρκετά κακό.

Και τι νομίζετε ότι πρέπει να γίνει τώρα, μετά την πλήρη ήττα του ΣΥΡΙΖΑ; Για μένα φαίνεται να έχει επικρατήσει ένα πνεύμα παραίτησης και παράδοσης.

Αυτό που πρέπει να κάνουμε τώρα είναι να ξεκινήσουμε από την αρχή. Είμαστε σε μια κατάσταση όπως, ας πούμε, γύρω στο 2000. Πρέπει να ανακατασκευάσουμε μια εναλλακτική λύση από τα κάτω και κάθε ιδέα μιας προοδευτικής αριστερής κυβέρνησης αυτή τη στιγμή, λόγω του ΣΥΡΙΖΑ, είναι νεκρή. Χρειαζόμαστε εντελώς νέα και διαφορετικά συνθήματα και διαφορετικούς τρόπους για να ξεκινήσουμε και πάλι. Δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις παλιές έννοιες, τις παλιές μεθόδους και τα παλιά συνθήματα - δε θα λειτουργούν πια.

Επομένως δε πιστεύετε ότι το νέο κόμμα, η Λαϊκή Ενότητα, πρόκειται να πετύχει;

Ναι, πράγματι, νομίζω ότι αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που δεν τα έχουν καταφέρει μέχρι στιγμής και δεν θα το πετύχουν στο μέλλον. Ξέρεις, το κύριο πρόβλημά μου με το Λαφαζάνη, το Λαπαβίτσα, και τη ΛΑΕ είναι ότι ως κόμμα μοιάζει πάρα πολύ με το ΣΥΡΙΖΑ στο «πρωτότυπο», με πιο ριζοσπαστική μορφή και με την προσθήκη της εστίασης για την έξοδο από την ευρωζώνη και / ή η Ε.Ε.

Ο Λαφαζάνης κάνει αυτό που έκανε ο Τσίπρας: έχει αυτό το ύφος του «ψηφίστε με να γίνω κυβέρνηση και θα σας λύσω τα προβλήματα» αντί να μετατοπίσει το ενδιαφέρον προς το «κοιτάξτε, εσείς πρέπει να πολεμήσετε και εγώ θα σας βοηθήσω στους αγώνες σας» Είναι αυτή η κλασική στάση κυβερνητισμού της παραδοσιακής ελληνικής αριστεράς.

Από την άλλη πλευρά, οι Έλληνες, παρά την κρίση, έχουν κάποιο πλούτο σε μορφή καταθέσεων, αυτοκινήτων, διαμερισμάτων, και άλλα παρόμοια, και φυσικά φοβούνται μια υποτίμηση του νέου νομίσματος, αν η Ελλάδα εγκαταλείψει την ευρώζώνη. Ο λαός δεν θα πάει για μια απλή έξοδο από την ευρώζώνη, πράγμα που είναι ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα, αν δεν καταλαβαίνει γιατί θα πρέπει να το πράξει.

Η κύρια τακτική μας και η εστίασή μας δεν θα πρέπει να είναι το ζήτημα της ευρώζώνης και της Ε.Ε., αλλά σε ένα αντικαπιταλισμό που βασίζεται στην ανάπτυξη μεθόδων της αυτο-διαχείρισης του λαού. Μπορούμε να παρουσιάζουμε το ζήτημα της αποχώρησης από την ευρώζώνη ή την Ε.Ε. μόνο εάν αυτό είναι βασισμένο στην κατασκευή εναλλακτικών τρόπων αυτο-διαχείρισης και μιας οικονομίας που θα έχει αντικαπιταλιστική τροχιά.

Αν δούμε ότι, ενώ με τη συμμετοχή μας σε αντικαπιταλιστικούς αγώνες η ευρώζώνη και η Ε.Ε. αποτελούν εμπόδιο, τότε μπορούμε να θέσουμε το ζήτημα φεύγοντας και από τα δύο. Αλλά δεν πρέπει να κάνουμε το αντίστροφο, όπως προτείνει η ΛΑΕ - δηλαδή, να θέσουμε πρώτα το θέμα της εξόδου από την ευρώζώνη (με σκοπό την δήθεν προώθηση της «ανάπτυξης») και, στη συνέχεια, να φροντίσουμε για κοινωνικούς αγώνες και ένα πιθανό αντικαπιταλιστικό όριο.

Υπάρχει αυτή η εμμονή με την έξοδο από την ευρώζώνη και / ή την Ε.Ε. και τη διάσωση της Ελλάδας εντός αυτού του τμήματος της Αριστεράς. Αυτό, όμως, συμβαίνει εξαιτίας μιας ιδιαίτερης και επίμονης πατριωτικής τάσης εντός της ελληνικής Αριστεράς. Στις δύο φάσεις του Εμφυλίου Πολέμου (1944-45 και 1946-49), η Αριστερά, συμπεριλαμβανομένου και του Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου (ΕΑΜ) και του Ελληνικού Απελευθερωτικού Στρατού (ΕΛΑΣ), φέρεται να είναι πιο πατριωτική και αυθεντική σε αντίθεση με τους δωσίλογους και τους φιλομοναρχικούς. Αυτό τονίστηκε περισσότερο από τη κομμουνιστική ή τη σοσιαλιστική τους ταυτότητα.

Είδαν την Ελλάδα ως εξαρτώμενη αποικία, αποτελεί είδος της αποικιακής εκμετάλλευσης από τον ιμπεριαλισμό και πρέπει πρώτα να διασωθεί από τα δεσμά του ιμπεριαλισμού και της αποικιοκρατίας έτσι ώστε, κάποια μέρα, να προχωρήσουμε προς το σοσιαλισμό. Αυτού του είδους η ταυτότητα της πατριωτικής Αριστεράς συνεχίζει να έχει μια ισχυρή επίδραση σήμερα.

Το ΠΑΣΟΚ προέκυψε από το Πανελλήνιο Απελευθερωτικό Κίνημα (ΠΑΚ) του πρώην Πρωθυπουργού Παπανδρέου, μια οργάνωση που αντιστάθηκε στην στρατιωτική δικτατορία. Το ΠΑΚ είδε την Ελλάδα ως «βιομηχανικό και στρατιωτικό δορυφόρο των ΗΠΑ» και κάτω από τη «νεοαποικιακή κυριαρχία», «είναι αναγκαίο ένα ένοπλο αντι-ιμπεριαλιστικό εθνικό απελευθερωτικό κίνημα».

Ακριβώς! Αυτό είναι αυτό που προσπαθώ να σας πω. Για να αναφέρουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, έχουμε το Μάρκο Βαφειάδη, ένα παλιό διοικητή του ΕΛΑΣ, έναν κομμουνιστή, ο οποίος ήταν βουλευτής του παλιού «ριζοσπαστικού» ΠΑΣΟΚ, που είχε κολλήσει σε αυτό το εθνικό απελευθερωτικό λόγο που άφηνε απέξω τον ανταγωνισμό της εγχώριας τάξης - και η Ελλάδα βρισκόταν σε μια περίοδο μαζικής ανάπτυξης και

κερδοφορίας του κεφαλαίου.

Είναι αυτή η παράδοση της ελληνικής πατριωτικής Αριστεράς που συνεχίζεται και σήμερα, όταν, για παράδειγμα, ο Λαφαζάνης συνεχίζει να χαρακτηρίζει την Ελλάδα αποικία χρέους ή της Γερμανίας επιβάλλοντας για την Ελλάδα παρόμοια πράγματα. Στην πραγματικότητα, η διαδικασία εισόδου στην Ε.Ε. ήταν μια στρατηγική επιλογή των κυρίαρχων τάξεων του ελληνικού κεφαλαίου για την αναβάθμιση και την ενίσχυση της δική τους θέσης στην εγχώρια αγορά ενάντια στην εργασία και σε διεθνές επίπεδο, στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας.

Το θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. και της ευρωζώνης θα πρέπει να θεωρηθεί ως ένα πλαίσιο που επιβάλλει ο νεοφιλελευθερισμός για χάρη των καπιταλιστών όλων των χωρών που συμμετέχουν σ' αυτά τα πλαίσια, αντί για ένα αποικιακό σχέδιο της Γερμανίας ή οτιδήποτε άλλο.

Αντιλαμβάνομαι αυτό που λέτε. Δεν θεωρείτε όμως ότι υπάρχει μια υλική πραγματικότητα όσον αφορά το επιχείρημα ότι υπάρχουν άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας εντός της ΕΕ; Ότι η Ελλάδα ως μικρή ιμπεριαλιστική δύναμη εξαρτάται με διάφορους τρόπους από την Γερμανία σαν μεγάλη ιμπεριαλιστική δύναμη που είναι ή όχι;

Η Ελλάδα έχασε μεγάλο τμήμα της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής με την είσοδό της στην ΕΕ, πράγμα που την κάνει ευάλωτη. Μπορείς να προχωρήσεις χωρίς να εισάγεις ηλιακά συστήματα από την Κίνα για κάποιο διάστημα, αλλά δεν μπορείς να τα καταφέρεις δίχως να εισάγεις φαγητό εφόσον η οικονομία σου εξαρτάται σε αυτό που είναι η περίπτωση της Ελλάδας. Αυτό χρησιμοποιήθηκε ως μοχλός πίεσης προς την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ.

Σαφώς και η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα σε σχέση με τη Γερμανία, αλλά που βρίσκεται η τόσο μεγάλη διαφορά μεταξύ της Ελλάδας και άλλων μικρών χωρών της ΕΕ όπως η Δανία ή η Φινλανδία; Υπήρξε πράγματι μεγάλη αποβιομηχάνιση αλλά αυτό συνέβη σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες.

Ο ισχυρός βιομηχανικός τομέας της Ελλάδος είναι τα διυλιστήρια, τα προϊόντα πετρελαίου, η φαρμακοβιομηχανία, και η εξόρυξη μετάλλων. Πέραν τούτων η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε μια καπιταλιστική οικονομία υπηρεσιών, ιδιαίτερα στον τομέα της ναυτιλίας, του τουρισμού, της παραγωγής λογισμικού και των τυχερών παιχνιδιών. Γνωρίζετε ότι οι Έλληνες πλοιοκτήτες κατέχουν περισσότερο από το 20% του παγκόσμιου εμπορικού στόλου; Έχουμε πραγματικά μεγάλους καπιταλιστές στην Ελλάδα.

Εντάξει, τι πιστεύετε ότι θα έπρεπε να είχε γίνει από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ;

Θα έπρεπε να επικεντρωθούν στο να αλλάξουν τις κοινωνικές σχέσεις στο εσωτερικό της Ελλάδος. Πρώτα από όλα ξεκινώντας από τη φορολόγηση των πλουσίων, να τους κάνουν να πληρώσουν για τα τεράστια κέρδη τους τα οποία είναι νομικώς προστατευμένα από χαμηλή φορολογία, φοροαπαλλαγές, και φοροδιαφυγή. Έπειτα να σταματούσαν τις πληρωμές στην Τρόικα και να τους έλεγαν «Συγγνώμη αλλά δεν μπορούμε να πληρώσουμε αυτή τη στιγμή. Δε μας δίνεται αυτά τα οποία μας χρωστάτε, πως μπορούμε να σας πληρώσουμε; Θα δούμε αν μπορούμε αφού θα έχει επανέλθει η οικονομία μας. Μέχρι τότε καμία πληρωμή.»

Σε αντίθεση με την γνωστή άποψη δεν νομίζω ότι αυτό θα αξιολογούνταν ως χρεοστάσιο. Η Standard and Poor's μεταξύ άλλων οίκων αξιολόγησης είχε πει ότι δεν θα θεωρούσε αυτήν την κίνηση από την Ελλάδα σαν κίνηση χρεοκοπίας. Τρίτον, επιβολή capital controls πριν αρχίσει η φυγή κεφαλαίων έτσι ώστε να σταματήσει το κεφάλαιο από το να φύγει εκτός χώρας ή από άλλες κινήσεις που θα αποσταθεροποιούσαν την οικονομία.

Ναι αλλά δεν πιστεύετε ότι αυτές οι κινήσεις θα επέφεραν ισχυρή αντίδραση από την Ελληνική αστική τάξη καθώς και από την ΕΕ ταυτόχρονα; Ήσασταν προετοιμασμένοι για μια μάχη τόσο με την ΕΕ όσο και με την ελληνική αστική τάξη; Δεν θα έπρεπε η αριστερή εναλλακτική να αναζητήσει τον τρόπο ανοικοδόμησης της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής ώστε να μειώσει την άνιση εξάρτηση;

Φυσικά και θα επέφερε ισχυρή αντίδραση από την ΕΕ και ναι αυτή η μάχη θα συνεπάγονταν μάχη με την ελληνική αστική τάξη, μόλις είπα ότι θα έπρεπε να επικεντρωθούμε στις ταξικές σχέσεις μέσα στην Ελλάδα.

Θα έπρεπε να ασκήσουμε μια αριστερή ριζοσπαστική, «λακωβίνικη» πολιτική: χρησιμοποιώντας όλα τα όπλα, να τυπώσουμε ΙΟΥ αν ήταν απαραίτητο, να τρομοκρατούσαμε τους αστούς με φόρους, έλεγχο κεφαλαίων, οποιοδήποτε μέσο μπορείς να κινητοποιήσεις. Την ίδια στιγμή να προέτρεπες τους εργαζομένους να πάρουν τον έλεγχο στους χώρους δουλειάς, να χτίσουν συνεργατικά εγχειρήματα και τα λοιπά.

Φυσικά και χρειάζεται να ξαναχτίσουμε την αγροτική και βιομηχανική προοπτική, αλλά με τους εργαζομένους και τις πρωτοβουλίες πολιτών να παίζουν αποφασιστικό ρόλο σε αυτά. Όμως ακόμη και αυτό είναι μέρος μιας μάχης που δίνεται πρωταρχικά εντός της Ελλάδας.

Ας πάρουμε για παράδειγμα την αγροτική γη. Οι τράπεζες κατέχουν τώρα πια μεγάλο μέρος λόγω του ότι χρεοκόπησαν πολλοί αγρότες. Θα έπρεπε να κατάσχεις αυτή τη γη και να την δώσεις πίσω σε μεγάλους συνεταιρισμούς κάτω από εργατικό έλεγχο και να ξαναχτίσεις το αγροτικό δυναμικό και με αυτόν τον τρόπο και την βιομηχανία.

Σε αυτό το πλαίσιο, μια καθαρά ταξικής πολιτικής, αλλάζοντας τον συσχετισμό δύναμης και τις κοινωνικές σχέσεις στην Ελλάδα αντιμετωπίζεις την πίεση της ΕΕ και αν είναι απαραίτητο διεξάγεις δημοψήφισμά για την σχέση μας με την ευρωζώνη ή και την ΕΕ. Θα ήταν καλύτερο να επιτεθείς όπως συνοπτικά περιέγραψα και να αποτύχεις και να καταψηφιστείς από το να μην έχεις προσπαθήσει να θέσεις σε εφαρμογή το δικό σου πολιτικό σχέδιο.

Αυτό σημαίνει ότι λειτουργώντας εντός του καπιταλισμού, χρησιμοποιείς το κράτος ως μέσο για να κάνεις ταξική πολιτική, να ενισχύσεις την εργασία στην οικονομία και την κοινωνία. Πιστεύω πραγματικά ότι υπάρχουν δύο συστήματα – ο καπιταλισμός και ο κομμουνισμός- όμως δεν υπάρχει ένα εύκολο άλμα ανάμεσα τους. Υπάρχει ενδιάμεσα ο σοσιαλισμός που είναι μία μίξη καπιταλισμού και κομμουνισμού.

Ας κοιτάξουμε για παράδειγμα την περίπτωση της Σοβιετικής Ένωσης ή την μάχη της αριστεράς στην Λατινική Αμερική. Αν ο ΣΥΡΙΖΑ ακολουθούσε την πολιτική που μόλις σας υπέδειξα θα έφτανε φυσικά σε ένα συμβιβασμό φυσικά εντός του καπιταλιστικού συστήματος αλλά θα είχε ενισχύσει σημαντικά την θέση και την “αντι-ηγεμονία” της εργασίας στην οποία θα μπορούσε να στηριχτεί για να προχωρήσει ακόμα πιο πέρα. Χρειάζεται να στοχεύσεις σε μια διαδικασία όπου σταθερά θα επαναστατικοποιεί τις

κοινωνικές συνθήκες για να φτάσεις στο κομμουνισμό – δεν είναι ένα μόνο άλμα.

Σε κάθε περίπτωση, το πρόβλημα με το ΣΥΡΙΖΑ είναι ότι ακολούθησε την παραδοσιακή σοσιαλδημοκρατική λογική σύμφωνα με την οποία οι εργαζόμενοι και το κεφάλαιο έχουν κοινά συμφέροντα όπως η ανάπτυξη, η παραγωγική ανασυγκρότηση κτλ και για αυτό τον λόγο δεν βγήκαν επιθετικά το οποίο θεωρώ ότι ήταν δυνατό να γίνει.

Κοιτάξτε για παράδειγμα την μαζική συμμετοχή στους δρόμους στο δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου. Ο τρόπος που ψήφισε ο κόσμος ήταν ξεκάθαρα ταξικός: είχες συνήθως ένα “ΟΧΙ” στο 70-80% σε εργατικές περιοχές και ένα “ΝΑΙ” στα ίδια ποσοστά σε περιοχές της μπουρζουαζίας. Ήταν ένα ταξικό δημοψήφισμα και μπορούσες να διακρίνεις την μαζική δυναμική ώστε να προχωρήσεις σε επιθετική πολιτική με την κοινωνία στο πλάι σου εντός της χώρας.

Δεν πιστεύεις, επίσης, ότι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η αντίληψή του, ότι συγκροτούνταν ως ένα κλασσικό αστικό κόμμα; θέλω να πω: το κόμμα εκπροσωπεί τη θέληση του λαού εντός του κοινοβουλίου ενώ τα κινήματα πιέζουν στο δρόμο για να στηρίξουν το κοινοβουλευτικό κόμμα – καμία σχέση με το μπολσεβικικό μοντέλο κόμματος το οποίο για παράδειγμα συμμετέχει στην πρωτοπορία όλων των σύγχρονων κοινωνικών συγκρούσεων ώστε να τις προωθήσει και χρησιμοποιεί το κοινοβούλιο μόνο ως βήμα ή ως εργαλείο.

Ακριβώς, είναι ο κλασσικός κυβερνητισμός της Ελληνικής αριστεράς. Θα πρόσθετα σε αυτό, εκείνο που αποκαλώ ορθολογική ουτοπία. Πίστευαν πραγματικά ότι το θέμα ήταν κάποιο επιστημολογικό λάθος; Ότι η τρόικα, η ΕΕ, κτλ έκαναν λάθη και θα τους έπειθαν με ορθολογικά επιχειρήματα ώστε να πράξουν το σωστό.

Ο ΣΥΡΙΖΑ παρανόησε ολοκληρωτικά ότι η λιτότητα είναι μια πολιτική που μόνο στόχο έχει να ενισχύσει το κεφάλαιο και ότι δεν υπάρχει σε αυτό ούτε «λάθος» ούτε «σωστό» παρά μόνο ταξικό συμφέρον. Από αυτή την άποψη, ο Βαρουφάκης ήταν ξεκάθαρα μια πολύ καλή επιλογή ως υπουργός οικονομικών.

Από τη μία πλευρά ήταν ήδη ένας ημί-νεοφιλελεύθερος τύπος. Θυμάστε ότι είχε πει ότι «συμφωνούμε με το 70% των μεταρρυθμίσεων ή των δεσμεύσεων που φέρνει το μνημόνιο» μόλις έγινε υπουργός οικονομικών. Αλλά έπειτα είχε ένα «ριζοσπαστικό επικοινωνιακό στυλ» το οποίο έκανε να μοιάζει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έδινε μια σκληρή μάχη, το οποίο ήταν και το κύριο επιχειρήμα όταν αποδέχθηκαν το τρίτο μνημόνιο: «καταβάλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια, αλλά ήταν πολύ ισχυροί».

Σε ένα από τα κείμενα σας λέτε ότι το να υπολογίζεις στη Ρωσία και στην Κίνα είναι πολιτικός εξωτισμός που δίνει ελπίδα μόνον σε φανατικούς εθνικιστές. Τι ακριβώς εννοείτε με αυτό; Αν ρωτήσετε εμένα, θα ενίσχυα τις σχέσεις με την Ρωσία και την Κίνα αν ήμουν στην κυβέρνηση. Όχι επειδή βρίσκω κάποια από αυτές συμπαθητική -αντιθέτως- αλλά επειδή θα χρειαζόμουν να υποκαταστήσω τις εμπορικές μου σχέσεις με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες θα χωρίζονταν προφανώς λόγω των προβλημάτων που θα δημιουργούσε ένα ταξικό πολιτικό πρόγραμμα με την Ε.Ε.

Ναι αλλά χρειάζεται ακόμη να εισάγω πολύ σημαντικά αγαθά μέχρι να ξαναφτιάξω τον αγροτικό τομέα και την βιομηχανία. Και θεωρώ ότι είναι καλή ιδέα να στήσεις εμπορικές σχέσεις με καπιταλιστικές χώρες που είναι εχθρικές στο ευρωπαϊκό μπλοκ: θα σου δώσουν

καλύτερους εμπορικούς όρους επειδή ενδιαφέρονται να εναντιωθούν στο Ευρωπαϊκό μπλοκ. Θα προσπαθούσα να έχω στενότερες σχέσεις με τη Βενεζουέλα και την Κούβα, προς ενίσχυση του προηγούμενου επιχειρήματος, αυτές οι χώρες είναι ιδεολογικά και πολιτικά πολύ πιο κοντά στην εναλλακτική μου πρόταση.

Με τη Βενεζουέλα, ως παράδειγμα μεταξύ άλλων, θα συμφωνούσα. Σε ό,τι αφορά τη Ρωσία, πέραν του ότι είναι μια βαθιά συντηρητική και ιμπεριαλιστική δύναμη για την οποία οποιαδήποτε στενότερη σχέση θα ήταν δύσκολη από την πλευρά μου, θεωρώ επίσης ότι έχει πολύ ευαίσθητες σχέσεις με την ΕΕ και η Γερμανία δεν θα ρίσκαρε να τις βλάψει περισσότερο. Η ΕΕ είναι ένας πολύ μεγάλος παίχτης και κανένας, ούτε ακόμη και η Κίνα θα ήθελε να έρθει σε ευθεία σύγκρουση.

Θεωρώ επίσης ότι κύριο θέμα δεν είναι οι εμπορικές σχέσεις αλλά η χρηματοδότηση. Είναι οι τράπεζες που είναι η Αχίλλειος πτέρνα, όχι οι εμπορικές σχέσεις. Όμως σε ό,τι αφορά τις εμπορικές σχέσεις θα έλεγα ότι η Ρωσία και η Κίνα θα μπορούσαν να βοηθήσουν μόνο βραχυπρόθεσμα. Δεν θα αντικαταστήσουν τις εμπορικές σχέσεις με την ΕΕ ή κάποια άλλη αναπτυγμένη οικονομία.

Αυτό που είναι αληθές, είναι για παράδειγμα, ότι το λιμάνι του Πειραιά είναι ένα από τα καλύτερα στο κόσμο, έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα 5-6 ωρών σε σχέση με τα Ιταλικά λιμάνια στις διεθνείς μεταφορές αγαθών προς τη κεντρική και βόρεια Ευρώπη.

Με την σχεδιασμένη Κινέζικη επένδυση αυτό θα αυξάνονταν σε δύο-τρεις μέρες. Αλλά και πάλι το πρόβλημα με τη Κινεζική επένδυση στο Πειραιά είναι ότι θα ιδιωτικοποιηθεί το λιμάνι περνώντας σε Κινεζικά επιχειρηματικά συμφέροντα αντί να ανακατασκευαστεί σε μια δημόσια και συνεργατική βάση. Πάλι είναι κάτι το οποίο δεν θα προτιμούσες να κάνεις ως αριστερή εναλλακτική που βρίσκεται στην κυβέρνηση.

Σε ό,τι αφορά την άποψη μου για πολιτικό εξωτισμό σε σχέση με τη Ρωσία και την Κίνα και ότι δίνει ελπίδα σε φανατικούς εθνικιστές: αυτό έχει να κάνει με πολιτικά ζητήματα και διαμάχες στο εσωτερικό της Ελλάδας. Από τη μία πλευρά έχεις του φασίστες της χρυσής αυγής. Συνδέονται με ακροδεξιές Ρωσικές δυνάμεις που ευνοούν τη Ρωσία. Σε αντίθεση με τους περισσότερους Ευρωπαίους συνεργάτες τους, δεν υποστηρίζουν σε καμία περίπτωση για παράδειγμα του Ουκρανούς φασίστες αλλά είναι με την πλευρά της Ρωσίας.

Από την άλλη, θα είχες κάποιους ανθρώπους που ακόμα πιστεύουν ότι η Σοβιετική Ένωση συνεχίζει να υπάρχει, δηλαδή ως μία αντιιμπεριαλιστική δύναμη η οποία εξορισμού θα υποστηρίξει αριστερές ή δημοκρατικές κυβερνήσεις είτε κόμματα στη Δυτική Ευρώπη. Αυτό πραγματικά δεν το βρίσκω σοβαρό επιχείρημα.

Πηγή: <https://www.jacobinmag.com/2016/01/greece-syriza-tsipras-varoufakis-aust...>